

W.A. Mozart - Concertul nr. 20 pentru pian și orchestră în re minor, KV466

Stilul clasic și-a avut originea în stilul galant al mijlocului de secol 18, care folosea armonii simple și contraste bruște de textură și dinamică, și a cărui direcție era o reacție împotriva contrapunctului complex și a cromaticismului Barocului târziu.

Câteva caracteristici ale muzicii epocii Clasice, care pot fi auzite în concertul lui Mozart, sunt:

- utilizarea frazării echilibrate, în general de tipul întrebare-răspuns, ce dă sentimentul unei "conversații" muzicale;
- formele clasice accentuează simetria, echilibrul și proporția: cele mai populare scheme fiind forma de sonată, forma tripartită și forma de rondo;
- relațiile tonale sunt puternic definite, în special cea dintre tonică și dominantă (în mișcările în tonalitate majoră) și cea dintre tonică și relativa majoră (în mișcările în tonalitate minoră);
- cadențările frecvente: perfecte, perfecte compuse, întrerupte etc.;
- utilizarea expresivă a disonanțelor melodice, ca întârzierile sau accentuarea apogiaturilor;
- ornamentația melodiei cu triluri, apogiaturi și mordente sau grupete, care fac muzica să devină "grațioasă";
- fluxul sonor este majoritar omofonic (melodie acompaniată);
- utilizarea unor tipuri de figurație în acompaniament: note repetate, intervale desfăcute sau acorduri desfăcute (*bas Alberti*);
- dispariția basului *continuo*;
- contrastele bruște de dinamică, sforzandele, diminuendourile și crescendourile devenind locuri comune.

Concertul clasic este continuator al celui baroc și are multe asemănări cu acesta. Cea mai evidentă asemănare este alternarea dintre pasajele de *tutti* ale întregii orchestre și pasajele *solo* ale instrumentului solist. Concertul clasic are următoarele caracteristici:

- are trei mișcări, pe modelul repede - lent - repede
- prima parte este alcătuită pe schema formei de sonată
- partea a doua este o tripartită compusă / sonată fără dezvoltare / temă cu variațiuni
- ultima parte este un rondo-sonată
- finalurile părților I și III conțin cadențe solistice.

Mozart a scris pentru un singur instrument solist:

- 27 concerte pentru pian și orchestră
- 5 concerte pentru vioară și orchestră
- 4 concerte pentru corn și orchestră
- câte un concert pentru flaut, oboi, clarinet, fagot.

Concertul nr. 20 a fost compus între 15 ianuarie și 10 februarie 1785, pe când Mozart avea 29 de ani și se afla în apogeul carierei sale. Concertul a devenit unul dintre cele mai cunoscute și mai apreciate concerte.

Mozart locuia în Viena și pregătea lucrarea pentru primul - 11 februarie - din cele 6 concerte ce urmau a avea loc vinerea în sala de concert Mehlgrube, concerte prin care dorea să se promoveze. A terminat de scris concertul cu o zi înainte de premieră. Tatăl compozitorului, Leopold, aflat în vizită, i-a scris lui Nannerl: "Am ascultat un nou și excelent concert pentru pian de Wolfgang, la care copistul încă lucra când am ajuns noi aici, iar fratele tău nu a avut timp să treacă rondo-ul deoarece a trebuit să supravegheze operațiunea de copiere."

Principalul motiv pentru scrierea concertului a fost financiar: avea 150 de abonați (*subscribers*) pentru cele 6 concerte, fiecare plătiind un *souverain d'or*, iar după plata instrumentiștilor din orchestră și chiria sălii, Mozart rămânând cu un profit considerabil.

Al doilea motiv este că, prin concertul scris pentru pian, Mozart își putea valorifica abilitățile de pianist virtuoz și de compozitor, pentru a-și crește reputația și a primi comenzi.

Concertul este orchestrat pentru pian solo, un flaut, două oboae, două clarinete, două fagoturi, doi corni, două trompete, timpani și cvintet de coarde (viori I, viori II, viole, violoncele, contrabasuri).

Criptic: pno solo, 1.2.2.2/2.2.0.0/timp./strings

Are trei mișcări:

- **Allegro** în re minor, în 4/4 în formă de sonată (ExpO, ExpS, Dez, Rep)
- **Romanze** în Si bemol major, în 2/2 în formă de rondo (ABACA)
- **Finale. Rondo** în re minor, dar cu coda în Re major, în 2/2, (A B A Cdez. B A coda)

Putem observa că

- cvintetul de coarde are grosul materialului muzical iar
- suflătorii de lemn, în general, susțin sonor corzile. Uneori au intervenții solistice.
- Alama cântă în general în pasaje de tutti și niciodată nu au intervenții solistice.
- Suflătorii de lemn și suflătorii de alamă se combină uneori fără corzi.
- Deseori întâlnim "dialoguri" între grupele de instrumente.
- Pianul:
  - este pe cont propriu,
  - are principalul material melodic și este acompaniat de orchestră,
  - este în dialog cu orchestra,
  - realizează figurații în timp ce orchestra are principalul material melodic.

Prin amploarea dezvoltării simfonice, prin dramatismul opoziției dintre pianul solistic și corul instrumental al orchestrei, prin atmosfera lui dureroasă și încordată, *Concertul nr. 20 pentru pian* reprezintă un moment din cele mai semnificative ale fazei de maturitate deplină a lui Mozart. Modul nou simfonic pe care Mozart îl întemeiază cu această lucrare va fi continuat de Beethoven și Brahms. Beethoven a fost conștient de elementele novatoare care abundă în paginile *Concertului în re minor*, cu care și-a făcut de altfel debutul ca pianist la Viena.

Exceptionala bogăție melodică a lucrării se evidențiază chiar din prima parte, unde găsim nu mai puțin de șase elemente tematice. Corzile expun, în nuanța *piano*, un motiv sincopat, dedesubtul căruia se remarcă o figură mișcată a bașilor:

Allegro

77 *S^{mo}*
piano solo

82 (8)

Romance

1 *S^{mo}*
piano

5 (5)

Acest motiv ne conduce spre culminația temei principale, ce răsună energic în *forte*. Ce aduce Mozart nou în structura allegro-ului de sonată cu cele două teme în opoziție, este o temă suplimentară ce conduce spre reluarea primei teme. Această structurare se regăsește și în Rondo-ul final.

Romanța, prin atmosfera poetică ce domină prima și ultima ei secțiune, este un surprinzător contrast față de impetuoșitatea dramatică a *Allegro*-ului inițial sau față de veselia debordantă a ultimei părți.

6 *S^{mo}*
Rondo. Presto

piano

5 *S^{mo}*

Partitura generală, știmate și reducția pentru două pianе:

[https://imslp.org/wiki/Piano_Concerto_No.20,_K.466_\(Mozart,_Wolfgang_Amadeus\)](https://imslp.org/wiki/Piano_Concerto_No.20,_K.466_(Mozart,_Wolfgang_Amadeus))

Audiții youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=rrwJiT1ksps> (cu patitură și delimitare părți)

<https://www.youtube.com/watch?v=yM8CFR01KwQ> :

"laiv" Mitsuko Uchida, pianistă și dirijoare și Camerata Salzburg